

Az idei könyvhétről

Émlékszem még a régi könyvnapokra, igaz, nagyon halványan. S azt se tudom már megállapítani, hol színezik emlékeimet olvasmány-élményeim. De abban így is bizonyos vagyok, hogy a cifra sátrak s az új, színesfedelű könyvek vásárában volt valami groteszk tragikum, valami nevetséges s ugyanakkor megható. Mert az egyik sarkon, a Károly-körút és a Rákóczi út sarkán ott állt Koós Hutás Gergely bajszosan s talán suba is volt rajta (ha nem, hát ráillett), s hirdette-dedikálta iszonyú és olvashatatlan könyveit. De hát József Attila nem ült-e ott Cserépfalvinál, s Móricz nem állt-e a sátorban? Igen, ők is ott voltak, s jaj, nem mindenki tudta őket, e nagy és fényes szellemeket megkülönböztetni Koós Hutástól, s az üzleti szédelés felfújt nagyjaitól.

S most minden frázis nélkül: hol vagyunk már ettől? Az első szabad könyvnapon már kezünkben szorongattuk azt a kis sárga füzetet, amelyben József Attila forradalmi verseit gyűjtötte össze a kiadó, s azóta hányszor adták már ki őt, a valaha „nem kelendő“ költőt, finom bibliapapíron, többtízszáz példányszám-ban.

Az idei könyvhét még szebb, dúsabb, gazdagabb termést nyújt, mint a korábbiak. Tizenkét verseskönyv díszíti a könyvek csokrát, s ez nagy eredmény. Igaz, a líra mindig is vezető műfaja volt irodalmunknak, de vajon a kiadók annak tartották-e? A felszabadulás előtt ugyan évente több verseskötet jelent meg, mint ma — de legtöbbször nevetségesen kis példányszám-ban s rendszerint a költők saját kiadásában. Az idei könyvhéten költészetünk állami megbecsülése világosan látható. Fiatal poéták első kötetei jelentek meg erre az alkalomra; Fodor Andrásé például, aki „Hazafelé“ című kötetével líránk élvonalába lépett, vagy Jobbágy Károlyé, akinek szenvedélyes, lobogó egyéniségét már megszerették az olvasók a napilapokban, folyóiratokban napvilá-

got látott verseiből. Kuczka Péter kötete több esztendő színvonalas művészi termését gyűjti össze; Gereblyés László és Reményi Béla szépiállítású gyűjteményei teljességükben mutatják e két költő rokonszenves művészi egyéniségét. S ne feledkezzünk el a múlt mostohagyermekéről, a vidéki költőkről sem. Takáts Gyula és Csorba Győző neve új és friss versesköteteken azt jelzi, hogy érdemükhöz méltóan becsüljük a magyar tájak, magyar vidékek széphangú énekeseit.

Akárhol ütjük fel a terjedelmes könyvheti katalógust: csupa értékes könyv, csupa meglepetés. Elég csak utalni a külföldi irodalomból Halldór Laxness most megjelent regényére, az izlandi parasztság világhírű eposzára, vagy a nyolevanéves Thomas Mann válogatott novelláira, s a magyar próza új termésére vagy válogatott gyűjteményeire: Déry Tibor novelláskönyvére, Palotai Boris Ünnepi Vacsora című izgalmas regényére, Füst Milán nagyszerű elbeszéléseire.

A sajtó munkásaira épp e gazdagság — amelyből itt csak ízelítőt adtunk — ró nehéz feladatot. Nyilvánvaló, hogy a napilapok, vagy még a hetilapok sem írhattak minden könyvhétre megjelent könyvről az ünnepi alkalmat megelőző napokban. Részint azért, mert a könyveket maguk a lapok sem kapták meg oly korán, hogy a rendelkezésre álló idő alatt valamennyiről írhattak volna, illetve valamennyi elkészült cikket közölhetnék két-három hét alatt. Másrészt azonban a teljességre törekvés csupán formálisan elégitené ki a kritikával szemben támasztott igényeket: ezt aligha kell bővebben bizonyítani.

A kritikák megíratásánál s közlésénél tehát bizonyos válogatásra, s elsősorban időrendi elosztásra volt és van szükség. Látszatra ugyan mindenki előtt nyilvánvaló, hogy mivel a könyvhétre megjelent könyvek nem egyazon színvonalúak, helyesebb legelőször és sürgősen a jobb,

jelentékenyebb könyvekről írni, ezekre felhívni az olvasóközönség figyelmét. Viszont ugyanakkor az a tapasztalat, hogy a gyakorlatban a sajtó elsősorban a könnyebben megoldható, könnyebben bírálható könyvek problémáit feszegeti: a viszonylag színvonaltalanabb könyvekről előbb ír, mint a kiválóakról s fontosabbakról.

A könyvheti ismertetések másik problémája: a szovjet regények recenziója. Valljuk be őszintén: az utóbbi hónapokban nem sok szovjet mű ismertetésével vesződött a magyar kritika. Most itt a nagyszerű lehetőség: Fegyin regénye, Groszman elbeszéléskötete nagyszerű alkalmat ad nemcsak a szerzők műveinek, hanem a szovjet irodalom művészi módszereinek, új eszközeinek, magasrendű elviségének elemzésére.

Elhanyagolt terület az ifjúsági irodalom népszerűsítése is. Mintha az lenne a lapok művészeti rovatainak véleménye, hogy az Ifjúsági Könyvkiadó cégjelzése könyveink borítólapján eleve a könyv színvonalát s nem műfaját jelzi. Megfigyelhető, hogy ifjúsági könyveinkről az utóbbi időben szinte egyfőrmán vállveregető, az

egy-egy művek között keletkezett, a tevé-
kritikák jelennek meg — ha egyáltalán
megjelennek. Holott fel kell figyelni az
idei könyvhét olyan kiváló ifjúsági mű-
veire, mint például Bárány Tamás Rá-
kóczi zászlaja című, a legjobb „felnőtt-
regények“ igényességével írott történelmi
trilógiájára.

É néhány ötletszerűen felvetett kér-
déshez utolsóként hadd tegyük hozzá a
következőket. Könyveink szép és ízléses
kiállításában versengenek a kiadók. S erről
is írni kell. Dícsérjük meg, s említsük kü-
lön például Tersánszky J. Jenő : Vándor
című kiváló elbeszéléskötetének illusztrá-
cióit, Csohány Kálmán ízléses rajzait ;
vagy Palotai Boris könyvének Ferenczy
Béni rajzolta képeit. Vegyük észre, hogy
ma már megismerhető „kívülről“ is,
melyik kiadó adta ki a szóbanforgó művet.

S végül : ha a sajtó, a sok szép könyv
megjelenésén felbuzdulva gyakrabban kö-
zöl ezidőtájt bírálatokat — ne szűnjön
meg ez a dícséretes törekvés a könyvhét
elmúltával. Az olvasók akkor is olvasnak,
ha az ünnepi sátrakat már lebontották.